

Ingmarie Ahlberg
Miljö och Teknik
Telefon: 08-508 264 54
ingmarie.ahlberg@expl.stockholm.se

Till
Exploateringsnämnden 2007-08-23

Stockholms miljöprogram – övergripande mål och riktlinjer

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden beslutar att som svar på remissen överlämna och åberopa detta tjänsteutlåtande.
2. Exploateringsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Krister Schultz

Nils Matsson

Sammanfattning

Det nu gällande miljöprogrammet för Stockholm antogs av kommunfullmäktige i februari 2003 och gällde t.o.m. 2006. Sedan 2005 har arbetet med att ta fram ett nytt miljöprogram pågått. Ett förslag till nytt miljöprogram gick ut på remiss vintern 2006. Det har därefter reviderats och nu sänts ut på en ny remiss till bl.a. exploateringsnämnden för yttrande senast den 29 augusti. Miljöprogrammet föreslås även fortsättningsvis bestå av sex mål med ett antal delmål. I det bearbetade programmet har delmål strukits eller bearbetats och vissa tillkommit och dessutom har en uppdelning gjorts så att det tydligt framgår vilka mål staden har rådighet över. Exploateringskontoret tycker att det är positivt att det nya förslaget är mer kortfattat och att indikatorerna nu endast utgör förslag som ska utvecklas av ansvarig nämnd alternativt styrelse.

Exploateringskontoret anser fortfarande att programmets roll i förhållande till andra styrdokument inom staden är oklar.

Vidare så anser Exploateringskontoret att delmålet ”2.3 Under perioden ska två bostadsprojekt miljöprofileras” är felplacerat eftersom det omfattar alla

målområden i miljöprogrammet. Kontoret anser också att det är exploateringsnämnden som helt och hållet bör ha uppföljningsansvar för målet.

Vid formulering av mål för energianvändningen i fastigheter bör CO2-utsläpp från el respektive fjärrvärme beaktas. Delmål 3.3 skulle kunna kompletteras med att utsläppen av växthusgaser i befintlig bebyggelse minskar med 10 % och i nybebyggelse med 20 % och mål 3.1 strykas. Det är för tidigt att generellt införa kallhyra i alla nyproducerade bostäder då systemet för individuell mätning och debitering ännu ej är fullt utvecklade.

Under miljömål ”4.1 Särskilt värdefulla mark- och vattenområden ska bevaras” ifrågasätter Exploateringskontoret om bevarandemål ska formuleras för mark- och vattenområden som omfattas av skydd enligt miljöbalkens bestämmelser.

Uppföljningsansvaret för delmål 4.2 som handlar om kompensation vid exploatering av värdefulla mark- och vattenområden bör ligga på enbart exploateringsnämnden.

Exploateringskontoret föreslår en annan formulering av delmål 4.4 till ”Markanvändningen ska vara långsiktigt hållbar” men tillstyrker i övrigt förslaget till delmål. Stadsbyggnadsnämnden bör ha uppföljningsansvaret istället för exploateringsnämnden.

Delmål 4.5 bör lämpligen följas upp av Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Bakgrund

Det nu gällande miljöprogrammet för Stockholm antogs av kommunfullmäktige i februari 2003 och gällde t.o.m. 2006. Sedan 2005 har arbetet med att ta fram ett nytt miljöprogram pågått. Ett förslag till nytt miljöprogram gick ut på remiss vintern 2006. Det har därefter reviderats och nu sänts ut på en ny remiss till bl.a. exploateringsnämnden för yttrande senast den 29 augusti.

Miljöprogrammet föreslås även fortsättningsvis bestå av sex mål med ett antal delmål. De sex målen i det nu remitterade förslaget är samma som i det förslag som remitterades 2006. Bearbetningar av programmet har lett till att delmål strukits eller bearbetats och vissa tillkommit. Delmålen är uppdelade i mål där stadens verksamheter har hög grad av direkt inflytande och mål där staden bara kan verka för att målen uppnås.

En annan förändring från förra versionen av miljöprogrammet är att nyckeltalen nu omnämns som indikatorer. Dessutom ges endast förslag till indikatorer. Den nämnd eller styrelse som utsetts som uppföljningsansvarig för ett delmål har

sedan ansvar för att utveckla de mest relevanta uppföljningsmått för miljömålet. Exploateringsnämnden föreslås ha följande uppföljningsansvar:

- För delmålet ”2.3 Under perioden ska två bostadsprojekt miljöprofileras” har exploateringsnämnden uppföljningsansvar tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden.
- För delmålet ”4.2 Exploatering av värdefulla mark- och vattenområden ska kompenseras” ansvarar exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadskontoret för uppföljningen av målet.
- För delmålet ”4.4 Stadsbyggandet ska vara långsiktigt hållbart” ansvarar exploateringsnämnden tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden för uppföljningen av delmålet.
- För målet ”4.5 Staden ska verka för att park- och naturmarkernas biologiska mångfald värnas” har stadsdelsnämnderna ansvaret för uppföljningen av delmålet i den egna stadsdelen och exploateringsnämnden leder detta arbete.

Remissen

Stadsledningskontoret har på uppdrag av Kommunstyrelsens skickat ut Stockholms Miljöprogram 2007-2010 på remiss, bilaga 1, till samtliga nämnder och styrelser, som ska svara på remissen senast 29 augusti.

Målsättningen är att miljöprogrammet ska hanteras av kommunfullmäktige i oktober.

Exploateringskontorets synpunkter

Övergripande synpunkter över remissförslaget

Miljöprogrammet har bearbetats så att det är kortare och mer stringent än det tidigare förslaget, vilket är positivt. De flesta målområden har färre och mer övergripande miljömål.

Exploateringsnämnden hade i förra remissomgången många synpunkter på föreslagna nyckeltal. Nämnden är därför positiv till att indikatorer nu bara föreligger som förslag och att det är upp till ansvarig nämnd eller styrelse att bearbeta och föreslå lämpliga indikatorer.

Kontoret ansåg i förra remissomgången att miljöprogrammet ska fokusera på de områden där stadens nämnder och bolag har rådighet. Programmet har justerats så att delmålen är uppdelade i mål där stadens verksamheter har hög grad av direkt

inflytande och mål där staden bara kan verka för att målen uppnås vilket är en förbättring.

Kontoret ser positivt på föreslaget arbetssätt där miljöprogrammet definierar de övergripande miljömålen för staden och att enskilda nämnder och styrelser sedan bryter ned dessa till verksamhetsanpassade mål. Detta arbete bedrivs inom ramen för den ordinarie verksamhetsplaneringen och uppföljningen. Detta leder till ett rationellt arbete med miljöledning av stadens verksamheter och garanterar att miljöarbetet integreras i verksamheten.

Däremot anser kontoret fortfarande att det råder oklarhet hur programmet förhåller till stadens olika handlingsprogram, som t.ex. handlingsprogram mot växthusgaser, strategi för Stockholms vattenarbete, Stadens parkprogram, stadens avfallspolicy etc.

Uppföljningsansvar av miljömålen

Kontoret tycker att det är positivt att peka ut den nämnd eller styrelse som ska ha ansvar för uppföljningen av de olika delmålen. Detta kan styras upp ännu tydligare genom att bara peka ut en ansvarig nämnd eller styrelse för varje delmål.

2. Giftfria varor och byggnader

2.3 Under perioden ska två bostadsprojekt miljöprofileras

Exploateringskontoret anser att delmålet egentligen bör definieras som ett eget mål/åtgärdsstrategi eftersom en miljöprofilering av bostadsprojekt faktiskt omfattar samtliga miljömål i miljöprogrammet och inte bara giftfria varor och byggnader. Det leder fel att ta upp detta under ett av de berörda miljömålen eftersom det handlar om hållbar stadsutveckling som helhet. Vid miljöprofilering av ett bostadsprojekt kommer miljömålen att brytas ned och anpassas för det aktuella projektet.

Miljömålet bör ta höjd för initiativ från byggbranschen att miljöprofilera bostadsprojekt.

Exploateringskontoret anser att det är exploateringsnämnden som helt och hållet bör ha uppföljningsansvar för målet.

3. Hållbar energianvändning

Under mer om målområdet sägs i näst sista stycket att ”Staden också har inflytande genom samarbete med exploatörer vid markupplåtelse, och kan genom långsiktig planering påverka förutsättningar för energieffektivitet och biobränsleförsörjning av el- och värmeproduktion.”

Sedan miljöprogrammet skrevs i början av 2006 har oron för ökade utsläpp av växthusgaser fått ett starkt fäste i samhället. Att sätta mål för energianvändningen mätt i kWh i fastigheter som inte beaktar den stora skillnaden i CO₂-utsläpp från el respektive fjärrvärme är inte relevant.

Fjärrvärmerna i Stockholm som till stor del bygger på sorterade sopor och biobränslen ger utsläpp i nivån 75 g CO₂ per producerad kWh medan el räknad som marginalet i enlighet med Energimyndighetens rekommendationer i dagsläget ger 960 g CO₂ per kWh (i princip kolkondenskraftverk t.ex. i Danmark som är stora på detta) dvs. mer än 10 ggr mer än fjärrvärmerna. Långsiktigt, på 15-20 års sikt, finns förhoppningar att denna produktion av marginalet kan ersättas med s.k. gaskombi med utsläpp på 375 g CO₂ per kWh. Det finns all anledning att beakta detta i Stockholms miljöarbete.

3.2 Upphandlad el i stadens egna verksamheter bör uppfylla kraven för miljömärkning

Exploateringskontoret vill påpeka att ett problem med miljömärkt el är att certifikaten till stor del används för redan befintlig vattenkraft. I viss utsträckning utnyttjas dock intäkterna från certifikaten till uppgradering av vattenkraftverk och till vindkraft, vilket är positivt.

3.3 Staden ska verka för att utsläppen av växthusgaser från energianvändningen minskar med 10% per stockholmare.

Exploateringskontoret anser att kallhyra, dvs i praktiken individuell mätning och debitering av värme, är värt att arbeta för att de boende ska ges tydligare incitament för att spara energi. Det är dock för tidigt att generellt införa kallhyra i alla nyproducerade bostäder då systemet för individuell mätning och debitering ännu inte är fullt utvecklade.

Delmål 3.3 skulle kunna kompletteras enligt följande:

Utsläppen av växthusgaser i befintlig bebyggelse minskar med 10 % och i nybebyggelse med 20 %. Genom denna justering kan mål 3.1 utgå.

4. Hållbar användning av mark och vatten.

4.1 Särskilt värdefulla mark- och vattenområden ska bevaras

Exploateringskontoret ställer sig frågande till om bevarandemål ska formuleras för mark- och vattenområden som omfattas av skydd enligt miljöbalkens bestämmelser?

4.2 Exploatering av värdefulla mark- och vattenområden ska kompenseras

Exploateringskontoret har tillsammans med stadsbyggnadskontoret och miljö- och hälsoskyddsförvaltningen tagit fram metoder för handläggningen av

grönmarkskompensation i samband med exploatering. Kompensation ska ske när exploateringen påverkar övergripande funktioner eller har en inte obetydlig lokal påverkan (för människa eller natur).

Exploateringskontoret vill ytterligare tillägga att möjligheterna att ersätta ianspråktagen, värdefull naturmark med återskapande av ny värdefull naturmark är mycket begränsade. Kompensationsåtgärderna kan därför inte alltid direkt svara mot den "gröna förlusten".

Kontoret anser att uppföljningsansvaret enbart bör ligga på exploateringsnämnden, eftersom nämnden har ansvaret för att genomföra kompensationsåtgärder och ett delat ansvar kan riskera att bli otydligt och ineffektivt.

4.3 Stockholmarna ska ha god tillgång till variationsrika mark- och vattenområden

Den som ska ansvara för uppföljningen och fastställa nyckeltal bör ha rådighet, vilket är tveksamt om miljöförvaltningen har.

4.4 Stadsbyggandet ska vara långsiktigt hållbart

Detta är ett av stadens största utvecklingsmål. Delmålet hänvisar till stadsbyggnadsstrategin i översiktsplan 99. Exploateringskontoret föreslår dock att målet ändras till "Markanvändningen ska vara långsiktigt hållbar". Hänvisning till stadsbyggande ger en alltför vid och ospecifik definition av målet. I övrigt tillstyrker Exploateringskontoret förslaget till nytt delmål, men anser att stadsbyggnadsnämnden bör ha uppföljningsansvaret istället för exploateringsnämnden.

4.5 Staden ska verka för att park- och naturmarkernas biologiska mångfald värnas"

Ansvar för skötsel av parker ligger på stadsdelsförvaltningarna och det är inte exploateringsnämndens ansvar. Målet bör därför lämpligen följas upp under ledning av Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

5. Miljöeffektiv avfallshantering

Kontoret ställer sig bakom delmålen men vill passa på att hänvisa till det nyligen beslutade avfallsprogrammet och stadens avfallspolicy.

6 Sund inomhusmiljö

Ingressen till kap 6 handlar väldigt mycket om utomhusmiljö vilket inte riktigt överensstämmer med målets inriktning.

Förslaget till indikatorer

Exploateringskontoret är positivt till att redovisade indikatorer bara är förslag och att det är upp till ansvarig nämnd eller styrelse att definiera lämpliga uppföljningsmått. Exploateringskontoret avser därför att arbeta vidare med indikatorer för de delar där kontoret har uppföljningsansvar. Kontoret lämnar därför inga detaljsynpunkter på föreslagna indikatorer i detta tjänsteutlåtande.

Slut